

§ 1 Upplästes följande till kammaren inkomna ansökan:

Till riksdagens kammare

Härmed får jag anhålla om ledighet från riksdagsarbetet under tiden den 30 oktober t. o. m. den 14 december för deltagande i Förenta nationernas generalförsamlings tjugooättonde ordinarie möte i New York. Stockholm den 18 oktober 1973

Einar Larsson

Kammaren biföll denna ansökan.

§ 2 Herr talmannen meddelade att fröken *Sandell* enligt till kammaren inkommet läkarintyg var sjukskriven tills vidare.

Fröken Sandell beviljades erforderlig ledighet från riksdagsgöromålen.

§ 3 Föredrogs och hänvisades Kungl. Maj:ts proposition nr 165 till finansutskottet.

§ 4 Föredrogs och hänvisades motionen nr 2010 till utrikesutskottet.

§ 5 Föredrogs och bifölls interpellationsframställningarna nr 125–129.

§ 6 Utsträckt motionstid

Ordet lämnades på begäran till

Herr BRUNDIN (m), som yttrade:

Herr talman! Jag tillåter mig hemställa att kammaren ville besluta att tiden för avgivande av motioner i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 165 med förslag till vissa ekonomisk-politiska åtgärder måtte med hänsyn till ärendets omfattning utsträckas till första plenum efter torsdagen den 1 november.

Denna anhållan bifölls.

§ 7 Interpellation nr 130 ang. situationen i Mellanöstern

Ordet lämnades på begäran till

Herr TAKMAN (vpk), som yttrade

Herr talman! Nu liksom under sexdagarskriget 1967 använder Israel brandvapen. Pressfoton har visat syriska soldaters förkolnade kroppar,

offer för israeliska napalmbombningar. I en AFP-korrespondens från FN den 11 oktober 1973 rapporterades att medlemmar av FN:s övervakningskommission i Mellanöstern samma dag hade meddelat att det israeliska flygvapnet bombade med napalm för tredje dagen i följd mot mål i Syrien.

Bombningar av civila mål i Syrien och Egypten har förekommit vid många tillfällen sedan de aktuella stridernas början. Delar av Damaskus och flera andra syriska städer har förstörts, och många civilpersoner har dödats eller sårats. Vid ett flygangrepp mot en egyptisk by, Meet Assim, 50 km norr om Kairo, alltså i det tätbefolkade Nildeltat, den 12 oktober dödades 85 civilpersoner och sårades ett hundratal. "Det finns inte ett militärt mål inom synhåll", hette det i en korrespondens i International Herald Tribune den 13-14 oktober av en reporter som kom till platsen samma dag som bombningarna ägt rum.

I debatten i säkerhetsrådet den 12 oktober hävdade Syriens utrikesminister att Israel vid angreppen mot Damaskus hade använt både napalm och bomber med fördröjd utlösning. I ett brev till säkerhetsrådets ordförande den 15 oktober anmälde Egyptens FN-ambassadör (enligt International Herald Tribune 16 oktober) att israeliska plan vid räder mot Nildeltat hade använt USA-tillverkade "multipla antipersonella bomber" med fördröjd utlösning, som krävt många offer bland dem som sökt desarmera dem. I en korrespondens från Kairo i Dagens Nyheter den 18 oktober rapporterade tidningens utsände medarbetare Bengt Nordell att han föregående dag deltagit i en pressvisning i en by, Mit Sudan, i Nildeltat. "De egyptiska myndigheterna förevisade — — — vad som uppgavs vara ett bevis för att israeliska piloter hade fällt amerikanska terrorbomber av den typ som tidigare användes i Vietnamkriget." — I detta fall hade "moderbomben" av någon anledning fallit slutet till marken och innehållet, 300 stålkulebomber av en tennisbolls storlek, blivit blindgångare. "En löjtnant förklarade att han trodde den israeliske piloten fällt bomben över Mit Sudan av misstag." Men de egyptiska sagesmännen hävdade att "åtminstone 100 personer hade dödats eller skadats" av stålkulebomber av denna typ i andra byar i Nildeltat.

Det är en gammal folkrättslig norm, formulerad i bl. a. St Petersburgs-deklarationen 1868 och Haagkonventionen 1907, att vapen som orsakar onödigt lidande inte får tolereras. Med stöd av folkrätten måste en upplyst världssopinion brännmärka användningen av napalm och antipersonella bomber även när dessa vapen används för att tillintetgöra motståndarens militära styrkor. En medveten eller försumlig vidgning av stridsverksamheten till civila mål står likaså i klar strid med folkrätten, och en användning av napalm och antipersonella vapen för områdesbombning av byar och städer är en förbrytelse i dubbel mening.

Den tid är förbi, när Israels regering med stöd av USA-imperialismen kunde ockupera angränsande arabstaters territorium, vägra att handla i överensstämmelse med FN-resolutioner och i kraft av sitt temporära luftherravälde ödelägga byar och stadsdelar i Libanon, Syrien, Jordanien och Egypten. Den tid är förbi, när det gick att ostraffat göra detta och skapa en illusorisk säkerhet för staten Israel med makt och våld, utan hänsyn till folkrättsliga normer och utan hänsyn till världssopinionen.

I ett tal den 16 oktober sade Egyptens president Anwar Sadat att "vi önskar säga till israelerna att vi inte, så som har påståtts, kräver deras utplåning". Egyptens krav är att Israel omedelbart drar tillbaka sina styrkor till den gränslinje som existerade före sexdagarskriget 1967. Syrien ställer samma krav. Huvudkravet är alltså identiskt med det krav som ställdes i FN:s säkerhetsråds välkända resolution 242 år 1967 och som också Sverige anslöt sig till men som Israels regering demonstrativt vägrat realisera. Det bör emellertid betonas att en växande opinion inom det israeliska folket, även inom den judiska majoritetsbefolkningen, har ställt sig bakom detta krav. För många israeler har det varit ett krav, grundat på moraliska och humanitära känslor och principer. För många har det också varit en fråga om att realistiskt bedöma framtiden. Endast en politisk lösning, som innebär ett tillbakadragande från de områden som erövrades och ockuperades genom sexdagarskriget och ett erkännande av palestiniernas legitima rättigheter, kan på längre sikt ge trygghet åt staten Israel och skydda det israeliska folket mot förluster och lidanden som dess regering och krigsmakt hittills haft – men inte i fortsättningen kommer att ha – monopolställning på att tillfoga andra länder och folk i Mellanöstern.

Det är mot denna bakgrund och av känsla för alla folk i Mellanöstern, även det israeliska, och i oro för de allvarliga internationella konsekvenserna av ett fortsatt krig, som jag anhåller om kammarens tillstånd att till herr utrikesministern få ställa följande frågor:

1. Är utrikesministern beredd att fördöma den israeliska militärmaktens användning av napalm och antipersonella bomber mot militära och civila mål?

2. Är utrikesministern beredd att ånyo understryka att regeringen vidhåller sitt stöd för säkerhetsrådets resolution 242 år 1967 om omedelbart tillbakadragande av Israels styrkor från de områden som erövrades och ockuperades under angreppskriget 1967?

3. Är utrikesministern beredd att redogöra för regeringens syn på de palestinska flyktingarnas problem?

Denna anhållan bordlades.

§ 8 Interpellation nr 131 ang. situationen i Mellanöstern

Ordet lämnades på begäran till

Herr SVENSSON i Kungälv (s), som yttrade:

Herr talman! Palestinaaraberna är den part som kommit mest i skymundan under hela konflikten i Mellersta Östern. Det fanns drygt 700 000 registrerade efter kriget 1948 medan det nu är något över 1 400 000 registrerade inom UNRWA (United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East). Den tredje generationen växer i dag upp i de många flyktinglägren i Jordanien, Gaza, Libanon och Syrien.

Föreanta nationerna har vid flera tillfällen – ända sedan 1948 – vädjat om deras repatriering, dock utan resultat. De har på ett eller annat sätt

fördrivits från sina hem och har under nuvarande omständigheter få möjligheter att återvända. Ingen – vare sig Israel eller arabstaterna -- vill i själva verket på allvar veta av dem. De är den part som kommit i kläm i konflikterna och de som fått betala mest av alla för oroligheterna.

För att klara deras existens bildade FN år 1950 UNRWA. Denna organisation har alltsedan dess bistått dem humanitärt och med en omfattande, men naturligtvis helt otillräcklig, skol- och yrkesutbildning. I dess uppgift har också ingått att försöka ge flyktingarna arbete i närheten av flyktinglägren. Detta har också lyckts i åtskilliga fall, men även här helt otillräckligt.

I flyktinglägren föds både apati och hat. Det senare resulterar i sämsta fall i terror och vedergällningar. Flyktinglägren är sålunda ständiga konflikthärdar och utgör därmed ett hot mot fredssträvandena.

Nu sker återigen allvarliga sammanstötningar mellan Israel och arabstaterna. Det finns risk att nya flyktingar tillkommer liksom vid kriget 1967. Risken är också stor, att flyktingarna kommer att glömmas bort i de fredsförhandlingar som nu måste komma i en eller annan form. Emellertid innehåller FN:s resolution från november 1967 (242) även en sats om att en rättvis lösning av flyktingproblemet är nödvändig. Det betyder med andra ord, att palestinaaraberna måste återges en nationell identitet i någon form. Jag utgår från att Sverige verkar för detta i FN, ehuru lösningen sannerligen inte tillhör de lättaste uppgifterna. Det är emellertid olidligt att tänka sig att flyktinglägren skall vara miljontals människors hem för ytterligare årtionden, ja, kanske ännu längre. Denna fråga bör alltså tas upp som en väsentlig del i fredsförhandlingarna.

Den fråga som vi emellertid omedelbart kan göra något åt är de humanitära insatserna. UNRWA har vid flera tillfällen haft stora ekonomiska bekymmer. Det är viktigt att Sverige går in med en betydande insats. Det är en fråga där vi i dagens läge verkligen kan göra något för att lindra nöd och elände i denna tragiska konflikt.

Med hänvisning till det sagda får jag hemställa om kammarens tillstånd att till herr utrikesministern ställa följande frågor:

1. Är utrikesministern beredd att lämna en redogörelse kring flyktingfrågan i Mellersta Östern och om Sveriges insats i detta sammanhang?
2. Är Sverige berett att öka den ekonomiska insatsen till UNRWA och andra organ som verkar inom samma område?

Denna anhållan bordlades.

§ 9 Anmäldes och bordlades Kungl. Maj:ts propositioner:

Nr 148 med förslag till lag om ändring i förordningen (1954:71) om rätt att vid taxering för inkomst njuta avdrag för belopp, som tillförts vissa för prisreglering bildade stiftelser, m. m.

Nr 152 med förslag till lag om ändring i lagen (1970:995) om införande av nya jordabalken

Nr 154 med förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen (1963:599) om inskränkning i rätten till inmutning inom Norrbottens län

§ 10 Anmälades och bordlades

Konstitutionsutskottets betänkanden

Nr 28 med anledning av motioner om underlättande för förtroendevalda att åtaga sig kommunala förtroendeuppdrag m. m.

Nr 29 med anledning av motion om vidgad besvärsmätt för kommunalt anställda m. fl.

Nr 30 med anledning av motion om ökad rättshjälp i rättstvist med kommun

Nr 31 med anledning av motion om rätt för församling att bevilja anslag till svenska kyrkans mission och utvecklingsbistånd

Nr 32 med anledning av motion rörande frågan om sekretesskydd för uppgiftslämnare till intervju- och enkätundersökningar

Nr 33 med anledning av motion om ökad sekretess för handlingar rörande taxering

Nr 34 med anledning av motion angående Sveriges Radios ensamrätt till tråd- och länköverföring av radioprogram

Nr 35 med anledning av motion angående det politiska mångsyssleriet

Nr 36 med anledning av motion om en folkomröstning i kyrka—statfrågan

Nr 37 med anledning av motion angående statlig myndighets beslut

Skatteutskottets betänkanden

Nr 48 i anledning av motioner beträffande vissa taxeringsfrågor

Nr 49 i anledning av motion om avdrag vid taxeringen för uppförande av skyddsrum

Nr 50 i anledning av motion angående kyrkobokföringsort inom riket för person i statlig u-landstjänst

Nr 54 i anledning av motion om höjning av försäkringsavdraget vid inkomsttaxeringen m. m.

Nr 55 i anledning av motion om en granskning av Kungl. Maj:ts praxis i ärenden angående befrielse från inkomstskatt vid avyttring av aktier

Nr 56 i anledning av motion om skattebefrielse för kennelhundar

Nr 57 i anledning av motion angående avdragsrätt vid inkomsttaxeringen för fackföreningsavgift

Lagutskottets betänkanden

Nr 22 i anledning av Kungl. Maj:ts proposition 1973:42 med förslag till lag om ändring i sjölagen (1891:35 s. 1) m. m. (sjöpanträtt och skeppshypotek m. m.)

Nr 23 i anledning av motioner angående registrering av svenska fartyg under utländsk flagg

Socialutskottets betänkanden

Nr 19 i anledning av motion om säkerhetsföreskrifterna vid kirurgiska ingrepp

Nr 20 i anledning av motion om fosterlega för barn som vistas hos särskilt förordnad förmyndare

Nr 21 i anledning av motion om fastställande av behörighetsbestämmelser för sjuksköterskor (sjukskötare)

Nr 22 i anledning av motion om utbildningen av ambulanspersonal och om utrustningen av ambulanser

Nr 23 i anledning av motion om större trygghet för äldre personer mot övergrepp m. m.

Utbildningsutskottets betänkanden

Nr 32 i anledning av motion angående skolhälsovårdens organisation och huvudmannaskap

Nr 33 i anledning av motioner angående skolanläggningars storlek i grundskolan och i gymnasieskolan

Nr 34 i anledning av propositionen 1973:78 om utformning av praktiken för studerande vid lärarhögskolas lågstadie-, mellanstadie- och ämneslärarlinje m. m. jämte motioner

Nr 35 i anledning av motioner angående ämnesutbildningen av lärare i språk, biologi m. fl. ämnen

Nr 36 i anledning av motion om översyn av lagen om biblioteks-exemplar av tryckt skrift

Jordbruksutskottets betänkande

Nr 30 i anledning av motioner angående den kommunala renhållningslagen

§ 11 Anmäldes och bordlades motionen nr 2011 av herrar *Henmark* och *Nelander* i anledning av Kungl. Maj:ts proposition 1973:136 om förskoleverksamhetens utbyggnad och organisation.

§ 12 Meddelande ang. enkla frågor

Meddelades att följande enkla frågor framstälts, nämligen

den 17 oktober av

Nr 258 Herr *Israelsson* (vpk) till herr kommunikationsministern angående beställarens ansvar för transport av miljöfarligt gods:

Anser statsrådet att även beställaren av transport av farligt gods, gifter m. m. skall äläggas ansvar för val av sådant transportmedel och för tillförlitligheten ur trygghetssynpunkt hos mottagaren av transportuppdraget, att största möjliga säkerhet uppnås vid dylika transporter?

Nr 259 Herr *Svensson* i Eskilstuna (s) till herr utrikesministern angående situationen i Mellersta Östern:

Vill utrikesministern med anledning av de motstridiga tolkningarna av den svenska regeringens deklaration i FN:s generalförsamling ytterligare kommentera Sveriges inställning till situationen i Mellersta Östern?

den 18 oktober av

Nr 117

Nr 260 Herr *Nordstrandh* (m) till herr utbildningsministern angående skolelevernans litteraturkunskap:

Fredagen den
19 oktober 1973

Vilka slutsatser drar statsrådet för Sveriges del av den nyligen framlagda IEA-undersökningen rörande skolelevers litteraturkunskap?

Nr 261 Herr *Nordstrandh* (m) till herr utbildningsministern angående principerna för fördelning av statsbidrag till kulturella och ideella tidskrifter:

Anser statsrådet att tidskriftsnämnden vid fördelningen av statsbidrag till kulturella och ideella tidskrifter främjar olika åsiktsriktningar utan att göra sig skyldig till politisk styrning?

den 19 oktober av

Nr 262 Fru *Normark* (s) till herr jordbruksministern om vidgad rätt till ersättning för skadegörelse som förorsakats av fridlysta djur:

Är statsrådet beredd att vidtaga ytterligare åtgärder för att ersätta enskilda personer som råkat ut för skadegörelse av fridlysta djur?

Nr 263 Herr *Nilsson* i Agnäs (m) till herr kommunikationsministern angående den projekterade vägen Kiruna- Narvik:

Anser statsrådet att den projekterade vägen Kiruna-Narvik skall läggas med den nu föreslagna sträckningen, om den skall utföras?

Nr 264 Herr *Börjesson* i Falköping (c) till herr civilministern Lundkvist om tillgodoseende av handikappönskemål vid ombyggnad av lokaler för allmänheten:

Vill statsrådet medverka till införande av bestämmelser i gällande byggnadsstadga i syfte att tillgodose de handikappades berättigade önskemål om att lokaler för allmänheten vid ombyggnad och omändring blir anpassade för de handikappade?

Nr 265 Herr *Olsson* i Stockholm (vpk) till herr försvarsministern angående befogenheten för organ som företräder de värnpliktiga:

Anser statsrådet att organ tillsatta att företräda de värnpliktigas synpunkter på tjänstgörings- och jämförbara förhållanden bör ges möjlighet att utan begränsningar även kunna bedriva uppsökande verksamhet?

Nr 266 Herr *Romanus* (fp) till herr utrikesministern Wickman angående uttalande om Israel:

Innebär utrikesministerns tal i FN den 11.10.1973 Sveriges "hårdaste kritik någonsin av Israel" och vad är i så fall motivet att framföra denna kritik nu?

§ 13 Kammaren åtskildes kl. 15.05.

In fidem

SUNE K. JOHANSSON

/Solveig Gemert